

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИИ ЗА IX КЛАС
(ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА ПО РАМКОВИ УЧЕБНИ ПЛАНОВЕ**

ПО ЧЛ. 12, АЛ. 2, Т. 5 – 14, Т. 16 – 18, Т. 20 – 21, Т. 23 – 24 ОТ НАРЕДБА № 4 ОТ 30 НОЕМВРИ 2015 Г. ЗА УЧЕБНИЯ ПЛАН)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Съдържанието на общообразователната подготовка *по история и цивилизации* в IX клас на първи гимназиален етап обхваща периода от навечерието на Първата световна война до началото на XXI век. Едновременно с представянето на значимите политически, стопански, социални и културни процеси на Балканите, в Европа и в света, съществено място е отделено на превратностите на българското историческо развитие през XX век и на мястото на България в съвременния свят. Така се утвърждава съзнанието за гражданска и национална идентичност, разбирането за активната роля и гражданската отговорност на личността като основни ценности на Съвременността, формира се уважение към демократичните ценности на обществото. В процеса на обучение се затвърждават уменията за овладяване и прилагане с помощта специфични техники на методи на историческото познание, като акцентът е поставен върху уменията за учене, за развиване на критичното мислене и самостоятелното обработване на информация, за изразяване и аргументиране на собствена позиция.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТИ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ, ОТНОШЕНИЯ
I. Фундаментите на съвременния свят	<p>Открива връзката между политически, стопански, идейни и социални промени. Описва основни политически възгледи и модели на управление. Обяснява възникването и дейността на различни институции. Прилага хронологични и/или пространствени ориентири при обяснение на териториални и/или обществени промени. Определя мястото на България в значими исторически процеси. Подбира и използва основни понятия при описание, сравнение и анализ на исторически събития и процеси. Открива причини и последици.</p>
II. Национално и световно историческо и културно наследство	<p>Познава културни достижения от периода. Обяснява традиции, принадлежащи на различни култури. Открива синхронност или асинхронност в културното развитие на различните общества и дава примери за взаимни влияния. Оценява значението на националните и европейските приноси в световното културно наследство.</p>
III. Човекът в историята	<p>Описва развитието на идеите за правата и свободите на гражданите в различните общества. Представя различия в начините на живот и в ценностите на отделни общества. Оценява идеи и действия на личности в историята. Обяснява социални и икономически последици от открития в областта на науката, техниката и технологиите. Обяснява значими проблеми в историческото развитие и ролята на човека за тяхното разрешаване.</p>
IV. Източници на историята	<p>Извлича и интерпретира информация от писмени документи, карти, изображения, схеми, диаграми. Проявява критично отношение при работа с различни исторически източници. Разграничава исторически факти от интерпретациите за тях. Създава писмен текст по зададен исторически проблем и/или върху исторически източници. Търси, подбира и обработва информация с помощта на ИКТ по зададени показатели.</p>

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Очаквани резултати	Нови понятия
<p><u>Тема 1. Въведение в Съвременността</u></p>	<p>Използва хронологични и пространствени ориентири при определяне на съдържанието на Съвременната епоха.</p>	<p>Съвременност</p>
<p><u>Тема 2. Светът от Първата световна война до 1945 г.</u> <u>Акценти:</u></p> <p>2.1. Държавност и политики 2.1.1. Блоково обособяване в навечерието на Първата световна война 2.1.2. Първа световна война 2.1.3. Участие на България в Първата световна война 2.1.4. Версайско-Вашингтонска система 2.1.5. Международните отношения след Първата световна война 2.1.6. Франция, Великобритания и САЩ между двете световни войни 2.1.7. От Русия към СССР 2.1.8. Фашизмът в Италия 2.1.9. Националсоциализмът в Германия 2.1.10. България между двете световни войни 2.1.11. Авторитарни режими на Балканите</p>	<p>Представя по зададени показатели двата военнополитически блока в началото на ХХ в. Открива причини и последици от Първата световна война. Прилага пространствени ориентири при проследяване основни етапи на военни действия по време на Първата световна война. Познава Версайско-Вашингтонската система от мирни договори. Представя промени в политическата карта на Европа след Първата световна война. Проследява с помощта на карта промените в границите на България след Първата световна война. Разбира особеностите на демократичния политически модел чрез примера на САЩ, Франция и Великобритания. Обяснява причини за появата на тоталитарни режими. Попълва в таблица по зададени показатели основни характеристики на болшеvizма, фашизма, националсоциализма. Описва основни тенденции на българския политически живот между двете световни войни. Разбира особеностите на авторитарния политически модел, чрез примера на франкизма и режимите в балканските държави между двете световни войни. Оценява идеи и действия на държавници на демократична, авторитарна, тоталитарна държава.</p>	<p>болшеvizъм националсоциализъм фашизъм диктатура авторитаризъм франкизъм</p> <p>ревизионизъм реваншизъм пацифизъм изолационизъм</p>

<p>2.1.12. Гражданската война в Испания</p> <p>2.1.13. Международни отношения в навечерието на Втората световна война</p> <p>2.1.14. Втората световна война (1939 – 1945 г.)</p> <p>2.1.15. Участието на България във Втората световна война</p>	<p>Открива причини и последици, свързани с Гражданската война в Испания.</p> <p>Посочва причините за неуспеха на опитите на западните демокрации за запазване на мира.</p> <p>Представя политиката на сближение между Германия и СССР.</p> <p>Прилага пространствени ориентири при проследяване основни етапи на военни действия по време на Втората световна война.</p> <p>Характеризира като геноцид политиката на Холокост, провеждана от нацистка Германия.</p> <p>Представя принципи на Атлантическата харта.</p> <p>Попълва в таблица основни решения от срещите на лидерите на Антихитлеристката коалиция (Техеран, Москва, Ялта, Потсдам).</p> <p>Обяснява избора и действията на България във войната.</p> <p>Оценява като проява на гражданско поведение спасяването на българските евреи през Втората световна война.</p> <p>Дава примери за легална и нелегална съпротива срещу прогерманската политика на режима в България.</p> <p>Представя с помощта на ИКТ участието на България в победата над хитлеристка Германия.</p>	<p>гражданска война</p> <p>расизъм</p> <p>аншлус</p> <p>геноцид</p> <p>Холокост</p> <p>антисемитизъм</p>
<p>2.2. Общество и идеи</p> <p>2.2.1. Икономическо развитие на държавите с демократичен тип управление</p>	<p>Обяснява понятието „средна класа“ чрез примера на Великобритания и САЩ.</p> <p>Описва стопанските преобразувания в СССР (НЕП).</p> <p>Представя новата роля на държавата в икономиката чрез примера на фашистка Италия и нацистка Германия.</p>	<p>нова икономическа политика (НЕП)</p> <p>национализация</p>

<p>2.2.2. <i>Икономическо развитие на държавите с тоталитарно управление</i></p> <p>2.2.3. <i>Световната икономическа криза 1929 – 1933 г.</i></p> <p>2.2.4. <i>Промени в обществото в периода между двете световни войни</i></p> <p>2.3. Култура, наука и технологии</p> <p>2.3.1. <i>Култура и пропаганда между двете световни войни</i></p> <p>2.3.2. <i>Масовата култура</i></p>	<p>Дава примери за политически и социални конфликти и противопоставяния в България.</p> <p>Открива причини за Световната икономическа криза (1929-1933).</p> <p>Дава примери за мерки на „Новия курс“ в САЩ.</p> <p>Представя с помощта на ИКТ постижения на личности, организации и движения за граждански и социални права.</p> <p>Представя с помощта на ИКТ различия във всекидневието на хората в града и селото по зададени показатели.</p> <p>Свързва произведения на изкуството със съответните им направления: абстракционизъм, сюрреализъм, кубизъм.</p> <p>Дава примери за влияния на модерните художествени стилове върху българската литература, изкуство и архитектура.</p> <p>Посочва примери за използване на изкуството за пропагандни цели.</p>	<p>колективизация</p> <p>„Голямата депресия“</p> <p>автаркия</p>
<p><u>Тема 3. Светът след 1945 г.</u></p> <p><u>Акценти:</u></p> <p>3.1. Държавност и политики</p> <p>3.1.1. <i>„Студената война“</i></p> <p>3.1.2. <i>Международни организации</i></p> <p>3.1.3. <i>Деколонизация</i></p> <p>3.1.4. <i>Държави с демократично управление</i></p> <p>3.1.5. <i>Източният блок</i></p> <p>3.1.6. <i>Краят на тоталитарните режими в Източна Европа</i></p> <p>3.1.7. <i>Изграждане на обединена Европа</i></p>	<p>Характеризира Нюрнбергския процес като първи международен съд за престъпления срещу човечеството.</p> <p>Описва процеса на възстановяване на демокрацията чрез примера на Франция и Италия.</p> <p>Познава основните проявления на „Студената война“.</p> <p>Обяснява процесите на деколонизация.</p> <p>Представя основните клаузи на подписания от България Парижки мирен договор (1947 г.)</p> <p>Описва процеса на преход на България от „народна демокрация“ към сталински модел на управление.</p> <p>Обяснява опитите за реформиране на комунистическия модел чрез примера на Унгария, Чехословакия, Полша.</p> <p>Свързва идеи и действия на политически лидери на САЩ, Великобритания, Франция, СССР, България.</p> <p>Посочва последици от промените в СССР и държавите в</p>	<p>„Студена война“</p> <p>„желязна завеса“</p> <p>деколонизация</p> <p>„народна демокрация“</p> <p>приватизация</p> <p>„нежна революция“</p> <p>плюрализъм</p> <p>разведряване</p>

<p>3.2. Общество и идеи</p> <p><i>3.2.1. Икономически модели в Европа</i></p> <p><i>3.2.2. Икономическо развитие на САЩ, Китай и Япония.</i></p> <p><i>3.2.3. Преход от планова към пазарна икономика на държавите от Източния блок</i></p> <p><i>3.2.4. Животът на хората в съвременното общество</i></p> <p>3.3. Култура, наука и технологии</p> <p><i>3.3.1. Ролята на технологиите върху живота на хората</i></p> <p><i>3.3.2. Световните постижения в областта на културата, науката и технологиите</i></p>	<p>Източна Европа.</p> <p>Представя развитието на идеята за обединена Европа.</p> <p>Свързва правата на гражданите на Европейския съюз с институциите, които ги защитават.</p> <p>Познава права и задължения на гражданите на Европейския съюз.</p> <p>Представя с помощта на ИКТ процесите на разширяване на Европейския съюз и евроинтеграцията на България.</p> <p>Извлича информация от документи на различни международни организации (ООН, НАТО, СИБ, Варшавски договор, ЕС).</p> <p>Посочва действия за преодоляване на следвоенната обществена, политическа и икономическа криза в Източна и Западна Европа, САЩ, Китай и Япония.</p> <p>Обяснява трудностите при прехода от планова към пазарна икономика в държавите от Източния блок.</p> <p>Дава примери за масови обществени движения (младежки, антивоенни, за граждански права).</p> <p>Описва ролята на жената в съвременния свят.</p> <p>Посочва открития и нововъведения, подобрили начина на живот на хората.</p> <p>Описва влиянието на интернет и социалните глобални мрежи върху общуването между хората.</p> <p>Дава примери за промени в развлеченията под въздействие на технологиите.</p> <p>Дава примери за българи със световни постижения в областта на културата, науката и спорта.</p> <p>Представя с помощта на ИКТ постиженията на световната култура.</p>	<p>планова икономика</p> <p>пазарна икономика</p> <p>сегрегация</p> <p>дисидент</p> <p>попкултура</p>
---	---	--

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

За нови знания	до 60%
За упражнения и практически дейности	до 22%
За обобщение и преговор	до 12%
За контрол и оценка	до 6%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет история и цивилизации в IX клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план.

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценяването на постиженията на учениците отразява равнището на достигане на очакваните резултати в учебната програма. То отчита динамиката в различните сфери на познавателната им дейност (усвояване и преработване на информация, прилагане на знания и умения, формиране на компетентности, оценъчни дейности и др.). Поради спецификата и разнообразния характер на очакваните резултати при оценяването могат да се използват различни методи и средства за проверка и оценка.

Учениците трябва предварително да са информирани за критериите и системата за оценяване на постиженията им.

Съотношение при формиране на срочна и годишна оценка:

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	50%
Оценки от контролни работи	25%
Оценки от други участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, на упражнения, работа по проекти и др.)	25%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

1. Дейности, които могат да се реализират в класната стая, както и такива, които се реализират извън училище

ДЕЙНОСТИ	
В КЛАСНАТА СТАЯ	ИЗВЪН УЧИЛИЩЕ
<p>Участие в ролеви игри. Изработване на тематични мултимедийни презентации. Изработване на таблици, схеми, диаграми по зададени показатели. Участие в дебати по исторически и актуални теми. Работа с разнообразни източници на информация: исторически справочници, интернет, художествена литература. Работа в екип Участие в разработване на учебни проекти. Изработване на портфолио.</p>	<p>Работа в библиотека Посещение на архив. Използване на информация от интернет за проучвателска и изследователска дейност, свързана както с конкретното учебно съдържание, така и за изучаването на родния край. Провеждане на интервюта и анкети. Участие в учебни екскурзии. Посещения в музеи. Запознаване с органи на местната и централна власт.</p>

2. Междупредметни връзки, насочени към придобиване на ключови компетентности:

КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ
<p>Компетентности в областта на българския език</p>	<p>Български език и литература: Използва знания за анализ на различни видове текст. Развива умения за събиране, обработване и структуриране на информация. Развива умения за разграничаване и осмисляне на информация от различни видове текст. Използва знания и развива умения за изготвяне на отговор на исторически въпрос в писмена и устна форма. Използва знания и развива умения за изготвяне на съобщение,</p>

	<p>доклад, презентация.</p> <p>Развива умения за използване на литературни произведения като исторически източник.</p> <p>Разбира, използва, съпоставя, оценява и осмисля различни по формат текстове (непрекъснат – писмена реч, организирана в изречения, структурирани в абзаци; прекъснат – таблица, графика, диаграма, списък, изображение и др.; смесен – комбинация от прекъснат и непрекъснат текст), включително и дигитални, за изпълнение на определени задачи.</p>
Умения за общуване на чужди езици	<p><u>Чуждоезиково обучение:</u></p> <p>Използва знания и развива умения за четене, разбиране и писане на текст на чужд език.</p> <p>Развива умения за общуване на чужди езици.</p> <p>Формира умение и отношение за межкултурно общуване.</p>
Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите	<p><u>Математика, природни науки и информационни технологии:</u></p> <p>Развива умения за изработване на линия на времето, схема, диаграма, таблица.</p> <p>Използва знания за постиженията и приложението на технологиите.</p> <p>Развива умения за разбиране на промените, причинени от човека вследствие развитието на природните науки и технологиите.</p>
Дигитална компетентност	<p><u>Информационни технологии:</u></p> <p>Знания за различни компютърни програми, за търсене и съхраняване на информация от интернет.</p> <p>Умения при обработка на информация по различни исторически теми чрез използването на текстообработващи програми.</p> <p>Умения за работа с Power Point и изработване на презентации. Умения за критично осмисляне и отношение към информацията от различни медии.</p>

Умения за учене

Български език и литература и информационни технологии:

Използва знания и развива умения по езикова грамотност и дигитална компетентност.

Философия:

Прилага знания, като използва понятия, които са общи за двата предмета.

Използва знания и развива умения за критично осмисляне на информация.

Използва знания за различните видове власт, институции, моделина управление, правата на човека и задълженията на гражданите.

География и икономика:

Използва знания за политическата организация на обществото, за световното стопанство, за световни и регионални организации

Развива умения за работа с различни видове карти.

Прилага знания, като използва понятия, които са общи за двата предмета.

Използва знания и развива умения за работа, като използва основни знаци на карта.

Изобразително изкуство:

Развива умения за наблюдение, извличане на информация и съставяне на устен или писмен отговор върху произведения на изкуството (картина, карикатура) като исторически източник.

<p>Социални и граждански компетентности</p>	<p><u>География и икономика:</u> Знания за европейската интеграция, цели и структура на Европейския съюз. Знания за мястото на България в процесите на евроинтеграцията.</p>
<p>Инициативност и предприемчивост</p>	<p><u>Философия:</u> Знание за компетентността, която включва творчество, новаторство, поемане на рискове, както и способността да се планират и управляват проекти. Умение за способността да се работи както поединично, така и в сътрудничество с групи. Основно значение има умението да се преценяват и откриват собствените силни и слаби страни, да се оценяват и поемат рискове, когато е оправдано.</p>
<p>Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество</p>	<p><u>БЕЛ и изкуства:</u> Развива умения за разбиране и оценяване на историческата стойностна българското и европейското културно наследство. Развива чувство за идентичност и разбиране на многообразието на културното и творческото изразяване.</p>
<p>Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт</p>	<p><u>Биология и здравно образование:</u> Знание за здравословен начин на живот и развиване на умение за подкрепа на устойчивото развитие.</p>